

Ramon Planes Torregassa – “Parlem de fires, va!”

Entrevista de Felip Vendrell al voltant de 1980

Arxiu Montserrat Riu

Ramon Planes Torregassa, catorze anys al servei del Museu Etnogràfic de Solsona

“Parlem de fires, va!”

Les fires, aquestes diades i llocs de reunió que amb el temps han anat evolucionant, o a vegades desapareixent, són exponents palpables de quines han estat les nostres arrels així com també un símptoma del nostre futur. Per parlar-nos de les fires del solsonès i dels seus alts i baixos ningú millor que en Ramon Planes Torregassa, conservador del Museu Etnogràfic, home estudiós dels nostres costums, i arxiver viu del temps en què les tradicions eren viscudes amb tota la seva intensitat.

—Això de conservador del Museu Etnogràfic potser que ho pòssis entre cometes, ja que tot i haver fet aquesta tasca durant els 14 anys que té de vida el museu, ara he llegit al periòdic que ja no soc tal ni jo sbe qui. Esperem que sigui per a bé, —encara que no ens ho sembli—, pel que ja a la bona marxa del museu. Aquest no és el cas que avui ens ocupa, però aprofito l'aveniment perquè la gent em coneix com a tal, i em pregunten sobre aquesta notícia; però parlem de les fires, va.

—La primera fira era la de Cap d'Any. Aquesta fira es podria dir nova ja que va començar l'any 1914. Va néixer a la Casa Gran el 14 de juny del 1913 amb l'intent que cresqués i per molts anys vinguessin els ramaders de Catalunya i d'altres regions a comprar ramats de bous i cabres blanques, mules, ases, someres de cria o parelles de bous minsos i llauradors. Aquesta fira fou bressolada pels collaters de ramaders de la Cerdanya i Catalunya francosa, de pas per anar a la fira dels Reis, a Montclar.

—Fira del Bancal, 28-29 de gener. Aquesta era una altra fira nova. Fou adaptada a la Casa de la Ciutat el 27 de novembre del 1915. És la que es feia al ró del Bancal, de Sant Sentís, 5 hores de Solsona. Era desament i no va ser gens estrany que es tralladés a Solsona, però anys 30 encara anaven allà i petits grups de bestiar portats per gent que no els agradava el canvi.

—La fira de Quaresma es fa sempre el primer dilluns de l'any. Era petita però molt itiva. Li deien la fira de la negra i de les butlles.

—Després ja venia la fira de Sant Josep, el 19 de març. Com ve venia el bon temps i era sta de precepte, tot i que era

dejuni, per la fira s'estava dispensat i podien menjar freginat al matí, unes bones llonzes per dinar, i a la tarda anar a ballar. Era una fira de tot i de les grosses de l'any.

—La fira de Pasqüetes es feia el dilluns de Pasqua Florida. Es deia que no era gaire llaminera, ja que encara es tenia el regust de la mona encetada pocs dies abans.

—Fira de Sant Isidre, 15 de maig. Es diu que aquesta fira va néixer de l'aplec de Sant Isidre, al Castellvell. Era i és la més grossa i forta de l'any. Amb aquesta fira es veia com es feia conèixer parelles per enamorar-se. Durant l'hivern sempre hi havia algú que anava per les cases, i, si hi tenia coneixença, els parlava de casar l'hereu, que ell coneixia una noia que els aniria bé per joie. O al contrari, els parlava d'un caballer ben plantat i estalviador que faria un bon paper com a pubill. Si es posaven d'acord solien quedar per a Sant Isidre llavors eren presentats i acompanyats per llocs poc concorreguts de la fira. De primer amb el cap un xic cot, però poc a poc s'anaven mirant, fins que els deixaven sols, i a la tarda ja anaven a hallar.

Això sí, aviat a cal notari.

—El 13 de juny la fira de Sant Antoni. Amb bestiar de tota mena i els trumfos de llavor baixats de la muntanya, per a fer tardans. Com que s'atansava el segar i el batre hi havia moltes falçs, volants, forques i rampills de Cal Rampillaire, tan buscats i que es feien aquí i que en tenim mostra al museu donats pels descendents d'aquesta casa, on fins ja poc encara en feien.

—Sant Jaume, 25 de juliol. En aquesta fira, tot i que es deia que qui no bat al juliol, no bat quan vol, encara es veien moltes forques petites i

alladall, a fira, i trobaven els ramals dels tiuranesos per menjar i per penjar; bitxos, que compraven a cents, per confitar; formatges, i també les fures per caçar, que les posaven un xic més avall del firal per allò de la Guàrdia Civil, que ja ho sabia, però que feia els ulls grossos. Degut al descampat del lloc, l'any 1922 l'ajuntament prengué l'acord de tralladar-la a Solsona; no ho va aconseguir.

—El 18 d'octubre era la fira de Sant Lluç que venia de la que es feia a la bassa de l'Empell, als termes de Riner i Llovera, a 1 Km. del Miracle. Era

una fira novella, i per axo tenia el nom de mitja fira. Allà s'adquirien els porcs d'engreix i els adobs químics per a la terra.

—Sant Martí, 2 de novembre. A Solsona era la darrera fira de l'any. Es deia que amb el bon temps que portava l'estiu de Sant Martí feia que fos de les concorregudes. Venia el fred i els marxans omplien la plaça Major de robes d'abric i tapaboques. A algun raconet dones amb herbes flairoses o bullits, que feia que aquella gent Jesprés no pogués tenir fred, més, tenint per postres torrons fins de Cardona i els forts que portaven els torronaires d'Agramunt, amb les seves barretines musques com les que lluien molts dels nostres avis, i que jo no entenc com hi ha gent amb tantes ganes de fer país i que a ningú se li hagi acudit de tornar-les a llançar al mercat. Tot el que fan aquestes gorres de coloraines ho faria millor la nostra barretina.

Ramon Planes Torregassa

—Sant Martí, 2 de novembre. A Solsona era la darrera fira de l'any. Es deia que amb el bon temps que portava l'estiu de Sant Martí feia que fos de les concorregudes. Venia el fred i els marxans omplien la plaça Major de robes d'abric i tapaboques. A algun raconet dones amb herbes flairoses o bullits, que feia que aquella gent Jesprés no pogués tenir fred, més, tenint per postres torrons fins de Cardona i els forts que portaven els torronaires d'Agramunt, amb les seves barretines musques com les que lluien molts dels nostres avis, i que jo no entenc com hi ha gent amb tantes ganes de fer país i que a ningú se li hagi acudit de tornar-les a llançar al mercat. Tot el que fan aquestes gorres de coloraines ho faria millor la nostra barretina.

—La fira de Santa Llúcia, FELIP VENDRELL

